
Опис-декларациите за постъпване в ТКЗС на жителите на с. Церово - изграждане на електронна архивна база данни

Нурие Муратова

Основните обществени функции на архивите са да съхраняват необходимата на обществото ретроспективна информация и да обезпечават обществените потребности от тази информация. В този аспект последните две десетилетия се оказаха особено интензивни и показваха бум в обществените потребности от документи от недалечното минало.

В Държавен архив – Благоевград се съхраняват опис-декларациите за постъпване в ТКЗС на всички имотни от началото на 50-те години, включително и за с. Церово. Този масив от документи (опис-декларации за постъпване в ТКЗС) се оказаха с изключителна обществена значимост и поставиха на изпитание работата по предоставяне на документи в държавните архиви. Изграждането на база данни със сканирани изображения на документите от една страна е способ за надеждно съхраняване на информация, а от друга е средство за допълване на съществуващия научно-справочен апарат в архивите в посока на разширяване възможностите за търсене и сортиране на данни по сложни критерии.

Справката за използваемостта на архивните документи през последните години показва, че този тип документи са едни от най-търсените във връзка с връщането на земята и необходимостта от тях се оказва важна за почти всяко семейство в страната.

Тези фактори насочиха вниманието ни към възможностите за цифровизиране на масива от опис-декларации с цел запазването им и бързата работа с тях, както и осигуряване на големи възможности в бъдеще за изследователи от различни области. Отчитайки спецификата на документите се спряхме на технологията „база данни“ като най-подходя-

ща за постигане на тези цели. Заявленията и опис-декларациите за встъпване в ТКЗС са особено благодатен масив за изграждане на електронна база от данни. Същевременно те са един от не многото източници за малките населени места за периода на 50-те години на XX век. Информацията, която може да бъде извлечена от тях от изследователите ги прави перспективни и с оглед на бъдещи изследвания в областта на микроисторията.

Технологията “база данни”

Технологията база данни може просто да бъде описана като “компютърен еквивалент на организиран списък с информация”. Тя позволява не само съхраняване на информация, но и възможност за бързо извличане на точни данни от нея.

Поради характера на изгражданата от нас база данни – организиране на историческа информация – се преминава през процеса ретроконверсия. Ретроконверсията (ретроспективна конверсия) е понятието, което обобщава технологичните решения и процедурата за преобразуването на информация от документи на традиционни носители в електронен вид. Това е процес на създаване на електронен архив на базата на съществуващ физически архив, включващ подготовката и сканирането на документите, индексация и разпознаване на сканираните образи, архивиране на резултатите от работата.

База данни „Заявления и опис-декларации за встъпване в ТКЗС”

Проектиране на базата данни

Проектирането на базите данни предполага предварително познаване на спецификата на материала и добре формулирани задачи.¹

Следващата стъпка е изборът на подход към данните – в областта на използването на технологията база данни за исторически изследвания са известни два подхода - методо-ориентиран и източнико-ориентирани.² В случая приоритетна е ориентацията към източника. Задачата на източнико-ориентирания модел е максимално съхраняване на структурата и текста на първичния източник. Работата с източника при този подход включва от една страна транскрипция на източника, а от друга – създаване на логическа система за оценка на данните.³

Избраните от нас документи представляват двустранни формуляри, като малка част от тях са ръкописни заявления, спазващи структурата на формуляра.

На този етап базата данни е организиран в една таблица (т. нар. плоска база данни), като колоните са еквивалентни на полетата от формуляра, а редовете съдържат информацията за всеки отделен декларатор.

Съответно полетата са следните: ID (автоматичен номер), искиви данни (архив, фонд, опис, архивна единици, лист), име (посочените имена на декларатора), пол, занятие, населено място, общ размер на земята в дка, земя в посоченото землище, земя извън посоченото землище, обработваема земя – общо, ниви, естествени ливади, трайни насаждения, земеделски инвентар, работен добитък, продуктивен добитък, ниви (местност, площ), ливади (местност, площ), лозе (местност, площ), люцерна (местност, площ), овощни градини (местност, площ), ръкописен подпис, дата, бележки, сканирано изображение.

Създадена е форма за въвеждане на информация в базата данни. В нея са отразени всички полета на формуляра.

Формуляр

Следващите етапи след проучването на източниците са:

1. Запълване на таблиците на БД;
2. Създаване на система за управление на базата данни (СУБД) – създаване интерфейс на системата; разработване на търсещ апарат; математико-статистическа обработка на първичните данни и представянето им във вид на таблици и графики.

Проектираната базата данни има открита структура, която дава възможност за нарастване на информационния масив и разширяване

на функциите ѝ. За да се гарантира необходимата степен на достоверност и пълнота на базата съществен момент е верификацията на данните и защитата от грешки при попълването. За тази цел са използвани възможностите за дефиниране на типа на полетата. Друг механизъм е възможността за верификация от сканираното изображение.

На настоящия етап базата данни „Заявления и опис-декларации за постъпване в ТКЗС” съдържа 1202 записа⁴. Обхванати са документи от пет населени места от Благоевградска област. Към базата с времето ще се добавят данните за общо около 70 ТКЗС-та с повече от 300 архивни единици. (Около 30 000 л.) Опис-декларациите на жители на село Церово⁵ са 113.

Едновременно с попълването на данните в базата се извършва и сканиране на документите с цел създаване на цифрови копия, а също така и евентуално поправяне при нужда на допуснати неточности при въвеждане на информацията в базата данни.

В перспектива евентуално създаваната таблица ще бъде свързана с други подходящи таблици, които в последствие ще се оформят, например други данни за дадено лице, или колоната с имената на местностите с таблица, съдържаща други данни за тези местности и др.

Програмно обезпечение

Използван е продуктът Microsoft Access 2003 – най-разпространената програмна среда за бази данни.

Изборният от нас програмен продукт е подходящ при последващо ипотриране на базата данни в по-мощна среда.

Формулярите са лесни за формализиране данни. Разработената база данни съдържа неформализирани данни (различни типове източници) – сканирани изображение на документите, което налага бъдещо разработване на система за управление на базата данни. Възможно е преобразуване на БД в независимо от СУБД Microsoft Access приложение. Microsoft Access 2003 позволява също създаването на добре оформени отчети по различни критерии, както и анализ на информацията в базата. Има възможност за създаване на страници за достъп до данни, които да дават възможност за разглеждане и обработване на информацията по интернет или друг тип мрежа.

Възможности за статистическа обработка на данните

Microsoft Access 2003 – позволява да се осъществява статистическа обработка на данните, но предимно на намирането на характеристики от описателната статистика (средно аритметично, стандартно отклонение, медиани и т. н.)

- може да се включва информация от количествен и качествен

аспект, да се прилага всякакъв обем текстова информация чрез полетата тип MEMO, а също и да се присъединяват всякакви обекти, поддържащи протокол OLE. Освен това позволява да се осъществява връзка между записите на БД с графична информация с помощта на хипервръзка.

Възможно е експортиране на данните от базата данни в Ексел, и да се използват възможностите на този програмен продукт за статистическа обработка.

По-сложен вариант за обработка на данните, включвайки многомерен статистически анализ, корелационен и регресионен анализ и много други методи на съвременната статистика предоставят статистически пакети от типа на SPSS, Statistika, StatGraphics и др. Едно от условията при тези пакети е задължителното преобразуване на първичните данни в съответния вид. За първоначална обработка на данните се използват екселовски таблици, които добре се интегрират и с Microsoft Access, и със Statistika.

Използвайки възможностите на Microsoft Access можем да изведем количествените показатели по отделните параметри за с. Церово в базата данни:

Масивът от опис-декларации за опстъпване в ТКЗС за жителите на с. Церово съдържа 120 документа.

109 от тях са формуляри.

От подадените опис-декларации – 15 са на жени.

В „населено място” – 60 са посочили с. Церово.

Благоевград – 2 – с имоти в Церово – от 7 и 8 декара.

Струмско – 12 души – те нямат общо с Церово

Железница – 6 души

Дебочица – 1

Лешко – 1

Като занятие „зеделец” са посочили 14 души от Церово, 1 кантонер и 35 не са посочили занятие.

Общ размер на земята – най-малко имат външните за селото – от 0,8 дка до 10 дка

От Церово най-малко – 5 дка, 7 дка имат 3 души; 8 дка – 6 души; 10 дка – 3-ма души; 11 – 1; 14 дка – 1; 15 дка – 2; 18 – 2; 19 – 2; 20 дка – 8; 22 – 4; 23 -3; 24 -2; 25 -3; 26 -1; 28 – 2; 30 – 2; 34 -1; 35 – 1; 37 -1; 41 -1; 46 -1; 58 -1; 60 -1

Земя извън посоченото землище – само 11 като размера е между 0,5 и 2 дка. Има едно изключение – на най-заможния жител на селото – който има 10 дка извън землището. Имотите са предимно в Железница, Струмско и Благоевград.

Имотите са предимно ниви, като естествени ливади имат само 2 жители. Лозя имат 7 души и 1 – овощна градина.

От земеделския инвентар – плугове има 16 души; 10 имат коли и каруци.

Крави имат 25 души, овце и кози – 60 души; волове – 2;

Най-често срещаните местности са – Лозята – 25; Петканини орехи -6; Водицата – 5, Ливадето – 5; Бърдото -2; Долния рид – 2 и др.

6 души от Церово са сложили за подпис пръстов опечатък.

Датите на постъпване в ТКЗС:

1957 – 10 души

1958 – 47 души

1959 – 2

Заклучение

Регионалните исторически бази данни са сравнително рядко срещани. По-голямата част от съществуващите такива обикновено са ориентирани към фактите, а не към източника, подчинени на популяризаторска или образователна цел.

Потенциалните възможности на използването на технологията бази данни за изучаване на регионалната история са големи. Те дават възможност за гъвкаво представяне на историята на региона или на отделното селище като чрез тях може да се отразят фактори, определящи идентичността на региона и така да се представи и неговата специфична историческа съдба. В резултат на това самата база се превръща в динамичен модел на историята на региона, видяна през призмата на източниците.⁶

Бележки:

¹ Гарскова, И. М. Базы и банки данных в исторических исследованиях, М., 1994, с. 55.

² Таллер, М. Что такое “источнико-ориентированная база данных”; что такое “историческая информатика”?// История и компьютер: новые технологии в исторических исследованиях и образовании. Под ред. Л. И. Бородкин и В. Леверман. Гьотинген, 1993, с. 5.

³ Таллер, М. Что такое “источнико-ориентированная база данных”; что такое “историческая информатика”?// История и компьютер: новые технологии в исторических исследованиях и образовании. Под ред. Л. И. Бородкин и В. Леверман. Гьотинген, 1993, с. 12.

⁴ Базата се попълва от студенти от специалност „История” в Югозападен университет „Неофит Рилски” в рамките на редовния им практикум по архивистика във II курс.

Цифрови изображения на опис-декларация за постъпване в ТКЗС

Протокол № 3/21-6 1977 г. До др. председател на ТКЗС

в с. _____
околия _____

ЗАЯВЛЕНИЕ-ДЕКЛАРАЦИЯ

от Радко Цветков Луков
жители на с. Кераво
околия Блатовско
по занятие зем. работник

Другарю Председател,

Винаги съм имал предимство на едрото кооперативно земеделско стопанство пред дребните еднолични стопанства и убеден в неговото преуспяване, аз желая да стана член на кооперативното земеделско стопанство в с. _____

Заявявам, че ми са известни всички разпоредби на Примерния устав и Правилника за вътрешния ред и се задължавам да ги изпълнявам.

Моля, да ме представите пред общото събрание на ТКЗС да бъде приет за член на стопанството.

При влизането ми в стопанството ще внеса всичката обработвана от домакинството ми земя, належаща се в землището на с. Кераво от 10 дн. и перемелата в селата _____ от _____ декар, работния и продуктивния си добитък (без една крава (биволница) _____ овце, _____ свине), които да се приемат и оценят съгласно приетия устав и решенията на общото събрание, както следва:

Обработваема земя		Земеделски инвентар	
1. Ниви	<u>9.5</u> дек.	1. Копи и каруци	<u>1</u> бр.
2. Естествени ливади	<u>1</u> дек.	2. Плугове	<u>1</u> бр.
3. Тройни насаждения	<u>1</u> дек.	3. Браши	<u>1</u> бр.
лози	<u>0.5</u> дек.	4. Редосвалки (молски)	<u>1</u> бр.
овощни градини	<u>1</u> дек.	5. _____	бр.
черничени градини	<u>1</u> дек.	6. _____	бр.
розени градини	<u>1</u> дек.	7. _____	бр.
Всичко обработваема земя <u>10</u> дек.		8. _____	бр.
Работен добитък		Продуктивен добитък	
1. Волове и биволи	<u>2</u> бр.	1. Крави	<u>1</u> бр.
2. Крави и биволници <u>1</u> бр.	<u>1</u> бр.	2. Биволници	<u>1</u> бр.
3. Коня и конници	<u>1</u> бр.	3. Овце	<u>16</u> бр.
		4. Кози	<u>2</u> бр.

Заявявам, че другите членове от домакинството ми нямат (нямат) собствена земя, за която те дават съгласието си да се внесе в ТКЗС.

Така извън ТКЗС не ще остане никаква земя, освен оставената ми за лично ползване в размер, определен от общото събрание.

с. Кераво 17.7 1957 год.

С почит: Радко Цветков

Форм. №.....

Единична партида №.....

ОПИС-ДЕКЛАРАЦИЯ

на лопските кивоти на....., член на ТКЭС
(градо имеа)

в гр. с..... окопна....., подленици на групиране
в кооперативните блокове.

№ по ред	Вид на кивота	Местност	Граница	Площ	Категория	Оценки на деля	Обща стойност
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Нива	Тло-кочингало	1. Кр. Меланови 2. Свободен 3.	1.5	I	3100	4800
2	Алге	Тло-кочингало	1. Златко Янков 2. Р. Струни 3. Кр. Меланов	0.5	II	200	100
3	Нива	Лаките	1. В. Пундов 2. Н. Пундов 3.	2	II	600	1200
4	"	"	1. Н. Пундов 2. Братя Пундови 3.	2	II	600	1200
5	"	Калуро	1. В. Пундов 2. Кр. Меланов 3. В. Пундов	5	II	700	4200
6			1. 2. 3.				
7			1. 2. 3.				
8			1. 2. 3.				

И. Т. П.

Декларатор: В. М.

..... народен съвет удостоверява, че съгласно чл. 5 от Приложения
устан на ТКЭС, деклараторът е описал всяката обработвана земя, която той и неговото домакин-
ство стопанисват до влизането му в ТКЭС, и че същият е подписал лично подписа си.

..... село гр. 195... год.

Председател на народния съвет:

⁵ ДА-Благовград, Ф.270, Оп. 1, а. е. 11, л. 99-219.

⁶ Иванов, А. База данных как динамическая модель истории региона. ИБА
"История и компьютер", 30. [<http://www.dcn-asu.ru/kleio/aik/bullet/30/99.html>]